akademický malíř

V L A D I M Í R V A Š Í Č E K

29.9.1919 Mistřín – 29.8.2003 Svatobořice

Škola umění ve Zlíně (1944) a Akademie výtvarných umění v Praze (1949)
za života 80 samostatných a přes 150 kolektivních výstav doma a v zahraničí

celkový faktografický přehled
http://www.sca-art.cz/artists/list/1028.htm

a mnoho dalšího na dokumentárních stránkách
http://www.sweb.cz/art.vasicek.contact

za 60 let tvorby osobní kontakty a přátelství
s řadou osobností výtvarné, kunsthistorické, literární
a společenské scény doma i ve světě

zastoupen ve sbírkách
Národní galerie v Praze, Moravské galerie v Brně
Galerie výtvarného umění v Hodoníně
Krajské galerie výtvarného umění ve Zlíně
Muzea umění v Olomouci
Galerie výtvarného umění v Ostravě
Ústavu lidového umění ve Strážnici
Českého muzea výtvarného umění v Praze
Slováckého muzea v Uherském Hradišti
a mnoha soukromých

1995 Cena Masarykovy akademie umění
1996 Cena Františka Kupky
2002 Čestné občanství města Kyjova

1. Č Á S T

PŘED PRVNÍMI POSMRTNÝMI VÝSTAVAMI VLADIMÍRA VAŠÍČKA

„malou“, v galerii Doma v Kyjově: 30.4. – 23.5.2004,
„velkou“, v zámecké galerii Chagall v Karviné : 5.5. – 4.7.2004
a „střední“, ve státním zámku Lednice: 20.7. – 31.10.2004

- původní text pro výstavu v Blansku 2002 doplněný v r. 2004 -

TŘI KILOMETRY OD KYJOVA JSOU SVATOBOŘICE, A TO JE SLAVNÁ slovácká dědina, dlouhá, zelená, šťavnatě zelená, jak už bývají dědiny na Dolňácku. Za války byl nedaleko odtud koncentrační tábor. Vždycky, když přijedu do Svatobořic za malířem Vašíčkem, vzpomenu si, že tu byl ke konci války vězněn Václav Kaprál, jeden z nejvýznamnějších hudebních skladatelů žijících po Janáčkovi na Moravě. Tehdy jsem jako chlapec poprvé uslyšel jméno Svatobořice a neznělo mi nijak zeleně.

A tato vzpomínka na Kaprála zavinila, že ještě dříve, než vůbec načnu hlavní téma, už odbočím, protože tato myšlenka mi leží dávno na srdci:

Dědictví české pojanáčkovské hudby dvacátých, třicátých, čtyřicátých let s výjimkou Martinů leží trestuhodně ladem. Kde je hudba současníků Čapkových, Nezvalových, Vančurových, Olbrachtových, současníků Špálových, Fillových, Procházkových, Kubištových ? Což tu opravdu bylo tak málo hodnot ? Což si opravdu zaslouží noty Hábovy, Kaprálovy, Kaprálové, Karlovy, E.F.Buriana, Vycpálkovy, Schulhofovy, aby už na věky mlčely ? …

Avšak nejezdím do Svatobořic za tesknými vzpomínkami, jezdím tam za malířem Vladimírem Vašíčkem a omlouvám se, že k němu vedu řeč takovou oklikou. Ostatně připomněl-li jsem oba Janáčkovy žáky, nebylo to snad tak zcela bezúčelné pro otázku, která mě napadá nad Vašíčkovými obrazy: Je nějaká specifická moravská umělecká tradice, a je-li, žije stále ? Žije i dnes ?

To je otázka velice zajímavá. Vývoj Moravy byl v 19.století ještě velmi opožděn …

Obrazy Vladimíra Vašíčka potvrzují, že tato tradice nemusí být mrtva ani pro malíře. Že není mrtva lidová píseň, i když se již nezpívá na poli ani při svatbách, že není mrtva barevnost krojů, i když se již kroje nenosí, že se ta barevnost „malovaných dědin“ a výšivek a džbánů a žuder přestěhovala do vzpomínek a ty vzpomínky pak vytvořily malířovo barevné vidění.

Emil Filla, jeden z největších koloristů moderního malířství, říkal, že vděčí za svoji barevnost jižní Moravě, z níž pocházel, a jejímu lidovému umění. Také barevnost Vašíčkových obrazů – tak vzácná v českém malířství, na němž spočívá odlesk poněkud deštivého podnebí – je barevností tohoto slunného kraje.

A to mi ještě Vašíček trochu trpce říká, že mu tu vyčítají, že prý zradil Moravu, že nemaluje „lidově“, tj. že nemaluje, jak jsou tu zvyklí od Uprky a jeho epigonů.

A přece tomu, co je na Uprkově tradici pozitivní, zůstává Vašíček zcela věrný: maluje život tohoto kraje, skutečný dnešní život, vesnické vyparáděné slečny, ženu na bicyklu, jak jede do práce, ženy na kukuřičném poli, slunečnice a trávy a spleti zelených rostlin a světle žluté slunce jižní Moravy a zahrady a červené střechy a bílé zdi.

Anebo zradil snad Vašíček tradici lidového umění a jeho cítění ? Ne. Pro postoj k folklóru dává tradice moravského umění dvojí příklad: Folklór je možno aranžovat, omalovávat, omílat, učinit ho předmětem popisujícího umění, jak to dělal Uprka v slabší části svého díla a po něm zástupy průměrných malířů, anebo je možno, jak to učinil Janáček, to nejpodstatnější z folklórní tvorby převzít, přetavit a učinit součástí vlastního autorského cítění, vidění, slyšení, součástí celého svého moderního estetického názoru, kterým je pak možno zmocňovat se jakéhokoli tématu. Barevnost krojových výšivek se pak přestěhuje z malířova modelu do spektra malířových očí – to je smysl pokrokového vývoje této moravské tradice.

Vladimír Vašíček tento vývojový smysl chápe. Je věrný svému kraji, ale je věrný i modernímu výtvarnému názoru. Nemíní zradit jedno pro druhé. A právě proto má jeho dílo nikoli místní, ale celonárodní význam. Zprostředkovává našemu soudobému malířství divokou skutečnou barevnost, v jaké po staletí viděly svůj kraj vznícené oči Moravských Slováků …

MILAN KUNDERA : Svatobořice a tak dál … úryvek, Kultura 61, č.6 - 7.12.1961, Praha a později Proměny č. 2 – 28.1.1991, Flushing, U.S.A. a další

VÝVOJ MALÍŘSTVÍ V ČESKÝCH ZEMÍCH PO DRUHÉ SVĚTOVÉ VÁLCE probíhal vždy v korelaci s celospolečenským vývojem. Promítaly se v něm dozvuky kulturní césury válečných let, zúžené možnosti uměleckých kontaktů i jednostranná interpretace výtvarné politiky v padesátých letech. Na tyto skutečnosti mnozí autoři reagovali analogicky. Krátké poválečné období bylo poznamenáno jejich snahou o urychlení internacionálních vazeb a v pozdějších letech zhodnocovali klasický odkaz moderního světového malířství i umělecký přínos české avantgardy. Z těchto kořenů vyrůstala zhruba před čtyřiceti lety i tvorba malíře Vladimíra Vašíčka..

V době, kdy naše výstavní síně zaplňovala tísnivá strohost malby strádající přídech básnického vzletu a tvůrčí imaginace, připojil se Vašíček ke kolektivnímu úsilí nemnoha pražských a brněnských malířů, kteří odmítali pojetí obrazu jako ilustračního komentáře děje a iluzivního přepisu skutečnosti a přispěl tak k renesanci naší moderní výtvarné kultury na počátku druhé poloviny dvacátého století. Již na prahu své umělecké cesty revokoval expresivní roli barvy, syntetizoval tvary a realitu malířsky transponoval v duchu vlastní poetické vize …

… malířský typ Vladimíra Vašíčka je v současném uměleckém světě naopak vzácný.

Umělec odmítl konverzi, která měnila výtvarné cesty jeho současníků. Nezatížily jej pocity člověka traumatizovaného technickou civilizací a chvatem doby. V jeho díle nebylo místa pro absurditu, skepsi a nejistoty. Umělci zůstaly vzdáleny psychické tenze a stresy doby. Vzrušovaly ho poznatky moderní vědy, inspirovala ho hudba, tanec, poezie, doléhaly na něj události z nejbližšího okolí i celospolečenského života. Tyto podněty však přepodstatňoval v ryze estetické sféře obrazové plochy. Jeho vnitřní malířský přístup obráží postoj člověka, který dosáhl vnitřního klidu a smířil se s obecnými zákonitostmi bytí.

V dílech Vladimíra Vašíčka jsou zakódovány pocity životního kladu a štěstí, výraz pokory a lásky, jejichž pramenem je shoda člověka s univerzálními principy jsoucna.

Po letech hypertrofie umělecké tvorby, která obracela pozornost k hlubinám lidského nitra, k drastickým polohám života a kalkulovala s oblastmi intelektuální abstrakce a se složitou sémantikou díla, objevuje se ve Vašíčkově malbě proud vitality, otevřený prostým smyslovým vjemům a svým dynamismem vybízející k životní aktivitě …

JOSEF MALIVA : úryvek z textu katalogu výstavy V.Vašíčka, Galerie Václava Špály v Praze, srpen – září 1988, Galerie výtvarného umění v Hodoníně, listopad – prosinec 1988

CESTA K VAŠÍČKOVÝM OBRAZŮM TĚŽKO PROCHÁZÍ JEJICH NÁZVY. Ty, veskrze krycí, vymýšlel sám, či za invence přátel, neboť jejich důležitost vždy byla spíše technicko administrativní, evidenční, nikdy nechtěly prozrazovat niterný či duchovní podnět, snad záměrně, aby kryly skutečné inspirační podněty a nesváděly ke zkreslující interpretaci. Sám vidí „ v obrazech často přízvuky tragična či bolesti ve zraňování lidskosti“, ale také „obrazy plné symbolů naděje, víry a světla“, některé inspirované náboženskou skutečností“ i „obrazy s poznatelně symbolizující obsahovostí“. Cesta však vždy vede širšími souvislostmi, které jsou našemu poznání odměnou.

Svět umělcových obrazů, čistý a mravní, jako ekologicky neposkvrněná příroda, představuje dnes jeden z nejzávažnějších přínosů poválečného uměleckého života.
Jeho „slovo periférie„ je posvěcením českého umění tohoto období jako celku…

VILÉM JŮZA : úryvek textu z katalogu výstavy V.Vašíčka, Galerie výtvarného umění v Ostravě, březen – duben 1993

PO ŽEBŘÍČKU V KVĚTU
přes odvetu sucha stoupá
sotva nevšímavý,
jak stoupa větru tluče
ve spraš kraj
v podiv na odvetu.

A plání beze vzruchu
za vábničkou vzduchu spěchá
mezi vinohrady
stromořady kukuřice-turkyně
jak bez duše
do lužního lesa,
kde plesá
ptáče
zázračných zpěvů,
řeky Moravy
v mou větu
vylévající se z břehů
mezisvětů.

Takže v něm,
přímo ve mně vstříc
je na útěchu
- jak to lépe říct?
V hořké pláče
mocí země …

IVAN JELÍNEK : úryvek z básně Pálavská óda – věnované Vladimíru Vašíčkovi, sbírka EX VOTO, vydal Český spisovatel v Praze roku 1995 v edici České básně

Vladimír Vašíček : Krajina těsně před žněmi, olej 1949

KDYŽ MĚ OTEC NEDÁVNO POŽÁDAL, ABYCH SESTAVIL MENŠÍ INFORMAČNÍ materiál, který bude k dispozici návštěvníkům jeho právě chystané výstavy (Blansko 2002), měl jsem zprvu nápad dát dohromady pouze vybrané negativní reakce na jeho tvorbu a činnost za více než padesát let, což by nakonec mohlo paradoxně vyznít v celkovém součtu i pozitivně. Odkládám jej však pro jinou příležitost, neboť za těch pár hodin to stihnout stejně nelze a zbytečně by to nové zájemce o jeho dílo mátlo. Listuji tedy rychle starými texty a vybírám hodnocení kladná napřímo.

Nakonec jsem se rozhodl pro uvedené úryvky a to nejen proto, že jejich autoři už toho mnoho napsali a že psát umějí, ale proto, když už jsou narychlo nedostupní, nepochybně by s jejich užitím souhlasili. Neboť patří mezi otcovy přátele, jeho práci pochopili a znají ji. Mohl bych samozřejmě citovat desítky, možná i stovky dalších, ale protože sám se od začátku jeho tvorby mezi těmito obrazy pohybuji a mám tak asi více štěstí než tisíce diváků jiných, vybral jsem z důvodů zcela vlastních autory právě tyto. Posílám proto dnešní pozdrav Milanu Kunderovi kamsi na Martinik, Josefu Malivovi do Olomouce a Ivanu Jelínkovi do Londýna. Jen pozdrav Vílému Jůzovi musí být hlasitější, neboť už směřuje do světů přece jen vzdálenějších.

A přidávám, že u řady křtů, kdy obrazy dostávaly svá jména, jsem byl taky. Zvlášť si pamatuji, i po třiceti letech, na jeden z nich. Jeho kompoziční jádro vybuchovalo těžkou červenou a evokovalo záhadné květy. Nevím už přesně, kdo začal a kdo skončil, jestli tenkrát otec nebo já. V každém případě: červené květy – rudé květy – že by květy zla ? – ano, Květy zla – ten obraz jsme nakonec společně nazvali Pocta Baudelairovi. Ne vždy šlo o evidenční značku, ale je pravda, že to bylo vždy dodatečně. To však vůbec neznamená, že tam věci nebyly už od začátku. Skutečností v tomto případě také je, že tehdejší mocní kolem obrazu chodili léta, neboť veřejně visel v samém centru Kyjova (a visí tam po letech opět).

Dnes je osmého května a je svátek. Ten, co připomíná konec války, po letech u nás upřesněný. Jak se čas mění a natahuje, obsah událostí bledne a je přece jen pod tím, jak si s vítaným volnem naložit. Venku bzučí včely a sekačky trávy. Konec válek k nim koneckonců směřuje také.

V.V., ml. , 8.5.2002, pro výstavu v Blansku 16.6. – 21.7.2002

TAK TO JSEM NAPSAL 8.KVĚTNA 2002.
Proběhly dva roky a kdeco je jinak. Spisovatel Milan Kundera by se sice i bez nich, zato pro třicet let bez přímého a častějšího kontaktu, i když nějaký po ty doby byl a i když Svatobořice navštívil i po devětaosmdesátém, asi jen těžko smiřoval se skutečností, že kdysi tak osvětlované kořeny otcovy tvorby jako tradice a malebnost kraje, dostaly postupně a popravdě konkurenty daleko hlubší i rozvětvenější. Kunsthistorikovi Vilému Jůzovi už ani tak nebylo dopřáno zjistit, a také mnohým žijícím, že vedle šedesáti let malování vůbec a vedle čtyř desítek roků objevů a příběhů z abstraktních světů, už byly v posledním desetiletí, zdá se, překračovány hranice pouhého malířství. Nepochybně si toho ale povšiml další zmiňovaný historik umění, Josef Maliva, a věřím, že to tak chápal i básník Ivan Jelínek, až v pozdním věku objevený přítel.

Proběhly dva roky a ani zprávy o odchodu básníka Jelínka i malíře Vašíčka už nepatří mezi nejčerstvější. Z kyjovských kontextů je doprovází i strážce pružné tradice Josef Sedlář.

Za pár dní vstoupíme institucionálně do Evropy a je mi jasné, co by na to asi shodně řekli, spolu s dalšími, kteří je většinou už dávno předběhli (jen namátkou z otcových uměleckých přátel, abych vzpomněl aspoň některé - již za protektorátu zlínský spolužák Václav Chad, z Brna třeba malíři Bohumír Matal, Jánuš Kubíček i původně kyjovský Pavel Navrátil, z přední řady také uherskohradišťský Vladislav Vaculka a před nedávnem i jeho paní Ida, keramička, také břeclavský Cyril Urban a snad aspoň pár z Pražáků jako Mikuláš Medek, Jiří Balcar, Richard Fremund, Ota Janeček , Čestmír Kafka či Jan Kotík, o mnohých dalších z příbuzných

či jiných oborů, ze zahraničí a také o žijících nemluvě a to při jediné výjimce, kterou je vzpomínka na monsignora Josefa Moštěka, zastupujícího tak další širokou oblast otcova působení i všechny vztahy v ní.

Asi by ti všichni v prvních rozpacích namítli:
„ Do Evropy ? Ale my jsme z ní přece nikdy nevystoupili.“
A potom, jakoby zahlazovali něco málem nepatřičného, by napřáhli ruce jeden přes druhého a dodali: „ Tak tedy vítejte“.

VLADIMÍR VAŠÍČEK, ml. – 15.4.2004
Příležitostný text k zamýšlené i uskutečněné trojici prvních posmrtných výstav v roce 2004 – ta byla v dalším rozšířena o výstavu ve Svatobořicích- Mistříně

Vladimír Vašíček : Pocta Baudelairovi, olej 1971